

BIOGRAFIES SANITÀRIES DE METGES MANRESANS: FRANCESC COSTA I SALVATELLA i RICARD COSTA I PONS

Armand ROTLLAN i VERDAGUER

FRANCESC COSTA I SALVATELLA (1849-1920)

Aspectes Biogràfics

Francesc Costa i Salvatella va néixer a Massanet de Cabrenys el 20 d'agost de 1849. Després d'estudiar la seva carrera professional de Medicina a la Universitat de Barcelona s'estableix a Manresa. Va viure i exercir la seva professió al carrer de Sant Miquel, núm. 9, i l'any 1918 es traslladà al carrer de Sobrerroca, núm. 22.

Es va casar amb la manresana Dolors Pons i Santacreu i va tenir vuit fills, un d'ells, Ricard Costa i Pons exercí la professió de metge a la ciutat.

Influència dins el context sanitari local

-Treball Hospitalari

El metge Costa destacà pel seu treball a l'hospital de Sant Andreu. Francesc Costa entrà a treballar a l'hospital de Sant Andreu l'any 1887, a la mort del Dr. Josep Solà i Abadal. La seva tasca hospitalària destacà en el camp de la traumatologia i cirurgia. Són molts els anuncis trobats a la premsa manresana de la seva activitat. Com a mostra publiquem literalment un dels comentaris apareguts a la premsa local referent al seu treball. En aquest cas es tractava de l'assistència sanitària en un accident de treball:

"... el médico del Hospital de San Andrés Don Francisco Costa y el joven don Francisco Soler efectuaron ayer en aquel establecimiento, la desarticulación de la rodilla derecha, del infeliz Jaime Montserrat Oliva(s) (Babós), víctima del accidente ocurrido el 8 de los corrientes en una herrería de la calle de las Escodinas"(1)

. Per tant, d'aquesta etapa hospitalària destaca l'ajut del metge Francesc Soler i Jovés, que posteriorment seguiria la trajectòria del seu mestre, fent-se càrrec de

la direcció de l'Hospital de Sant Andreu.

- Treball en el context de la Salut Pública

A part dels aspectes assistencials en el camp de la cirurgia o traumatologia, un altre aspecte important fou la lluita en la prevenció de les malalties infeccioses i, dins d'aquestes, destaca la seva tasca en el camp de la prevenció de la verola. Els sanitaris locals volen impulsar i estendre la pràctica de la vacunació a la població, aquesta tècnica fou molt mal rebuda per part de la mateixa, ja que la manca d'educació i cultura sanitària fou un dels aspectes claus en el rebuig de la immunització.

Com a mostra d'aquest fet, trobem la constatació a la premsa local de la mala rebuda per part de la població:

"En virtud del bando de la alcaldia publicado ayer, el medicodon Francisco Costa ha permanecido de 12 a 1 h. de la mañana de hoy en una de las dependencias de las Casas Consistoriales, llevado del propósito de vacunar o revacunar gratuitamente a cuantos individuos se presentasen con este objeto.

El deseo del Señor Costa se ha visto completamente frustrado, puesto que nadie ha comparecido a sujetarse a esta recomendable práctica preventiva contra la viruela. Mañana está de servicio el médico Miquel Firmat (2).

Val a dir que tampoc aquest tingué cap mena d'èxit i el rebuig de la població fou total. L'intent dels mateixos no defallir i la pràctica de la vacunació fou estesa a tots els col·lectius de la ciutat: escoles, presons, asils, etc. Un document en data de 16 de setembre de 1891, referent a l'activitat del metge Costa com a metge de la presó del partit ens constata aquest fet(3):

"Certifico que hace cinco meses fueron vacunados y revacunados todos los presos, y en número de treinta y dos, habiendo prendido la vacuna en todos, y como desde aquella fecha los nuevos entrados ya han salido, puedo manifestarle que en la actualidad, no hay ninguno que no esté vacunado. Y para que conste a instancia de la superioridad, expido la presente en Manresa a dieciseis de setiembre de 1891"

Com a curiositat, en temps de vacunació els gitans acampats a les voreres de Manresa, fugien per no ser obligats a la vacunació. La mala premsa de la vacunació fins i tot arribava a una classe marginada i rebutjada per una bona part de la població.

Des del mes d'abril de 1880 fou metge auxiliar del sots-delegat de medicina Josep Carbonell i Soler.

Francesc Costa fou metge titular durant divuit anys, des del 31 d'octubre del

1892 fins el 1909 amb una retribució econòmica de 37,5 pessetes al mes. S'encarregava de la beneficència domiciliària d'un dels cinc districtes de la ciutat, concretament del primer districte que reunia els següents carrers: "Amigrant, Bajada de la Seu, Bajada del pòpul, Cap del Rech, Carme, Codinella, Galceran Andreu, Muralla del Carme, Bisbe, Plaça Major, Pilota, Santa LLúcia, Sobrerroca"(4)

Durant el 1906, Francesc Costa segueix sent el metge en cap i màxim responsable de l'Hospital de Sant Andreu i en el seu treball reconeix i destaca el treball de les religioses integrades en el mateix, és a dir, les germanes de Sant Vicenç de Paul (5).

El març del 1909 dimiteix del càrrec de sots-delegat de medicina de la ciutat per motius polítics (6)

RICARD COSTA I PONS

A finals d'agost del 1909 mort a Barcelona, el metge Ricard Costa i Pons, que tenia 31 anys i era fill del metge titular de Manresa, Francesc Costa.

Poques són les notícies trobades a la premsa de l'esmentat metge, tan sols constatar que malgrat morí a Barcelona, lesseves despulles foren enterrades a Manresa (7). Dos anys abans de la seva mort, el gener de 1907, trobem una notícia a la premsa manresana, referent a la publicació d'un treball científic com a metge de la companyia d'assegurances "La Hispania". Aquest realitzà una publicació sobre la "hematuria y su relación con los accidentes de trabajo". Aquesta ponència es va desenvolupar el 24 de gener del 1907 en la " Association Internationales des Médécins Experts" (8)

APENDIX

1. A.H.C.M.: (DADM. núm. 3415. 19-VI-1907).
2. A.H.C.M.: (DADM. núm. 3094. 16-V-1906).
3. A.H.C.M.: Carpeta beneficència.
4. A.H.C.M.: Carpeta beneficència.
5. A.H.C.M.: (DADM. núm. 3054. 27-III-1906).
6. A.H.C.M.: (DADM. núm. 3092. 16-III-1909).
7. A.H.C.M.: (DADM. núm. 4059. 25-VIII-1909).
8. A.H.C.M.: (DADM. núm. 3419. 25-VI-1907).

ABREVIATURES

- * A.H.C.M.: "Arxiu Històric Ciutat de Manresa".
- * D.A.D.M.: "Diario de Avisos de Manresa".